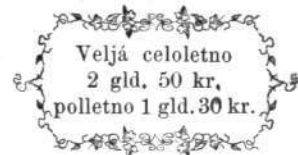

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 7.

V Celovcu 10. aprila 1871.

Leto III.

Plavec na Savini.

(Povest; spisal Andrejčekov Jože.)

(Konec.)

Strmé zré v valove, zdihuje britkó,
Solzé mu vroče polnijo okó,
In prsi bolest mu razdeva.

Bilo je v nedeljo proti večeru kakih štirinajst dni po prejšnji dogodbi.

Lituški župan je sedel na klopi pred hišo in krepko vlekkel tobakov dim iz svoje pipice izpuščaje ga proti oblakom, da bi se prepričal, kakov veter vleče in če bo čez teden lepo vreme, da bi še ostalo senó spravil domu iz travnikov. Zraven njega je sedela njegova zakonska polovica, že priletna žena, pa vendar še lepo rejenega lica in dobre barve.

Župan je bil videti danes precej hudomušen, kajti čelo mu je bilo zgubančeno, ustne nabrane v šobo, iz katerih je molela kratka smrekova cev, majhne oči pa so se mu tako hudo svetile izpod dolzih obrvi, kakor bi se za morjem bliskalo.

Dolgo sta sedela obadva molčé; stari je vedno zrl proti nebu, kakor bi hotel zvezde prešteti, ki so se počasi vžigale na nebesnem oboku, žena pa je s po-bešeno glavo zrla v tla in držala roki sklenjeni v naročji. — Nekaj je moralo danes biti med njima, da se je stari tako zazjaril. Nemara je žena po nesreči kak lonec ubila, ali pa je mačka smetano pojedla v kleti, katero je pustila gospodinja po nepozornosti odprto. Zastonj se župan gotovo ni jezil, ki je sicer vedno hvalil svojo ženico, da je zlatega denarja vredna v gospodinstvu, in da je ves Lituš takove ne premore. Ne rečemo na ravnost, da se je župan goljufal, toliko pa je le resnica, da najboljša žena svojega moža desetkrat na dan opehari, zatoraj je nevarno pustiti ženam hlače nositi, ker se rado zgodi, kakor Prešern poje:

Jaz pa hlače bom nosila,
Gospodar bom čez mošnjó;
Na kosilo bom vabila,
Kogar meni bo ljubó.

Tega se županu sicer že ni bilo treba več bati, ker so materi županji že davnej pretekla tista leta, ko človek rad nori, ravno razun tega pa je bila tudi preskopa, da bi bila koga vabila na kosilo, temuč se je vedno držala prislovice: sama storila, sama jedla; zato je pa tudi še na stara leta ohranila dobro barvo, s katero se marsiktera devetnajstoletna dekle ni mogla ponášati.

Pa nekaj družega je bilo, kar je župana trapilo, bil je namreč grozno babjeveren, in nobena reč na svetu mu ni delala toliko preglavic, kakor čarovnice.

— Kedaj pa si posodila pinjo suhi Jeri? — vpraša župan po dolgem molku svojo ženo ter iztrka pepel iz pipe, v kateri mu je bil tobak že pogorel.

— E še uni teden, — odvrne ta kratko in nekako nevoljno.

— Še uni teden! Kaj ti nisem že stokrat pravil, da uni suhi pokveki ne dajaj nič iz rok? Pa baba je baba, deni jo kamor hočeš. Toliko pomagajo besede, kakor bi bob v steno metal. Sedaj pa imaš hudirja pri hiši, ker si tako abotna. Tri dni že dekla mane, pa se le ne strdi in tudi mleka ne da, samà čorba je. Smetana se več ne dela, mleko se ne skisa, kakor prej, krave pa breajo pri molži, da je groza. Kdo je tega kriv? Baba je naklepala, pa je. — Maslo je dandanašnji tako drago, koliko krajcarjev bi se lahko vjelo, sedaj pa ta nemarkaj dela zbrojo! Prodal bom vse krave, pa bo, in konje kupil; baba saj ne bo imela kaj molzti. —

— Bog nas varuj, taka vendar ne morem biti, da bi svoji sosedi ne posodila kake betvice, saj jaz tudi včasih tje postopim, kedar kaj potrebujem, — izgovarja se županja. — Jaz ne verjamem, da bi bilo res, kar sodijo o Jeri; nemara je pa kaj družega vzrok, da molža ne gre po sreči. —

— Ne verjamem, ne verjamem; ti nič ne verjameš, si kakor neverni Tomaž. Jaz pa verjamem. Prašaj Kovačevega Lovreta, on ti bo povedal. Binkoštno saboto po noči je videl belo žensko po naši rži roso vgrebati z rjuho, in drugo jutro je res sušila Jera rjuhe na plotu. In kaj je bilo z našo ržjo? Vsa gluha je bila, še semena nisem dobil, potlej pa ne verjemi človek! —

Gotovo bi bil župan še dalje razkladal čudovita dela, ki jih počenjajo čarovnice, ko bi ga bila žena še delj poslušala, ali prasci v svinjaku so jeli grozno razsajati in gospodinja je šla v kuhinjo, da bi dala dekli potrebne obloje iz omare ter potem sama bila pričujoča, kako bodo pujski jedli.

Župan je ostal sam na klopi, ter večkrat vtaknil pipo v zobe, pa jo zopet potegnil ven, videti, da ne gori.

Zdajci pride po cesti doli majhen možiček širocih pleč in grozno kratkega vratu, da mu je glava čisto med ramami tičala. Po obličji bi mu bil človek prisodil kakih 40 let, v resnici pa jih je imel komaj trideset.

— Dober večer, oče! se pa hladite nekoliko, jelite? ha ha! — pozdravi prišlec prijazno smehljaje se na klopi sedečega župana ter prizdigne nekoliko svoj široki klobuk počehljaje se za vratom.

— Kaj pa čem početi? v nedeljo je dolgčas, človek ne vé, kam bi se obrnil, — odvrne župan.

— Saj je res taka. Jaz tudi celi teden tuhtam in tuhtam, kam bi jo v nedeljo pobral, da bi čas dobro porabil, ko pa pride nečelja, pa le ostanem doma. Mošnja ne dopušča, brez denarja pa, saj veste, človek ni nikjer spoštovan, zlasti pri krčmarjih ne. Mene

že posebno poznajo od Vranskega do gornjega Grada, ker sem skoraj povsod kaj dolžan. Pa to nič ne dé, saj še večje glave dolgé delajo, nego sem jaz. —

— Kam pa si sedaj namenjen že na noč, Lovre? — prša ga župan radoveden.

— Nikamor drugam, nego naravnost k vam. Nekaj vam bom povedal, kar še gotovo ne veste in se vam še ne sanja ne o tem. Veste kaj? Urh je doma! — Breskvarjev sin, ki nam je pred dvema letoma ušel iz krčme. —

— Urh! — povzame župan nekako začuden, kot ne bi verjel popolnoma svojemu tovaršu.

— Je, kaj pa! — Danes popoldne grem doli ob Savini gline iskat za kovačnico, kar vidim starega Breskvarja plav pripravljati in nekdo mu je pomagal. Jaz gledam, — gledam izza grmovja, pa onega človeka le nisem mogel spoznati. Hudimana, kdo bi bil to? — mislim si, ter se splazim bliže, pa kako se zavzamem, ko spoznam Urha. Sam pes vé, kje je bil toliko časa?

— Tedaj veš dobro, da je bil res Urh? se nisi goljufal? — izprašuje ga župan.

— I no za božjo voljo, kako se bom goljufal, komaj za lučaj daleč sem bil od njega. Prav Urh je bil, menda ga bom vendar poznal. Nemara jo misli nocoj s starim pobegniti, kaj pravite? —

— Je bila plav že pripravljena? —

— Se vé da; sedaj-le na noč bosta gotovo odrinila. —

Župan ni nobene več črnil, temuč odpravi se urno v sobo, kmalo potem pa pride zopet vén s puško na rami.

— Ali greva, Lovre? — pravi zunaj čakajočemu.

— Le! — odvrne ta, ter se pridruži županu ne prašaje kam in čemu. Bil je to oni Kovačev Lovre, o katerem smo že prej govorili, ki se je posebno v tem tako prikupil županu, da je bil babjeveren, kakor ta, še bolj pa prekanjen, ter je vedel županu vedno kaj natveziti, kar je ta se ve da bolj trdno veroval, nego svete resnice. Bil je tudi njegov najzvestejši lovec in ogleduh, ki mu je pomagal že marsikoga spraviti v belo suknjo. —

— Stari, kam pa greš? — vpila je županja na pragu, ko sta naša dva možaka že koračila prek travnikov. — Ali kmalo nazaj prideš? večerja bo, da te ne bomo čakali! — Slišiš? —

Pa župan se še ozrl ni, kakor ne bi čul svoje dobrohoteče žene.

— Le kujaj se, da boš sit, te bo že minilo, — godrnja županja ter zopet izginje v kuhinjo. —

Med tem, ko sta Lituški župan in njegov pomočnik kovala hudobne naklepe, drčala je po Savini doli plav prijetno se zibaje sem ter tje. — Dva človeka, vsakteri preskrbljen z dolzim drogom, odrivala sta eden zadej, drugi spredej. Bila sta stari Breskvar in njegov sin Urh.

Že sta spravila plav srečno čez dva jezova ter se bližala tretjemu, ki je bil naj viši. Med tem se je popolnoma zmaščilo in nastala je prijazna noč.

— Lepo pot bova imela, — pravi stari Breskvar oziraje se proti nebu. — Da le unokraj Celja prideva, potlej sva pa brez skrbi. —

— Na Hrvaškem mi bo tudi manj dolgčas, ker boste lahko večkrat doli prišli, — odvrne sin.

— Kaj pa da, lesá imam sedaj dovolj na žagi. —

Že se sliši vršanje vodé na bližjem slapu, kterega

sta imela še prekobaliti. Obadva se krepko upreta v v droge, da bi spravila plav sredi vodé ter jo potem lože pomaknila po jezovi doli, ko nakrat zagrmí na bregu — stoj! —

Plašno se ozreta brodnika okrog. Na travniku je stal Lituški župan in še nekdo pri njem.

— Stari, sem vozi sem, h kraju! — čuje se dalje. —

Breskvarja spreleti groza, spoznal je župana ter mílo vzdihnil: — ljuba mati božja mi pomagaj! fant, izgubljen si!

— Nič se ne bojte, oče! tolaži ga sin, — v vodo ne pojde. — In kot ne bi čula županovega vpitja, odrivata plav vedno bolj v nasprotno stran.

— Sem vozita, še enkrat rečem, če ne. . . .! — dere se še huje župan.

— Oče, le srečno vozite, jaz pojdem čez gore, morda se še rešim, — pravi Urh stisnivši staremu rokó, potem pa plane v valove, ter plava proti bregu v nasprotno stran.

Komaj pa je stopil na suho, ko se unstran vodé posveti, strel zagrmí in votlo odmeva po pečovji.

— Jezus, Marija, sveti. . . .! — čuje se pri tej priči bolestni vsklik na plavi in brodnik štrbunkne v vodo. Ta mili vzdih je spremljevalo hudobno krotanje unostran vodé na travniku.

Kakor okamnel obstane Urh in zrè po vodi. Plav se je zibala sem ter tje, valovi so jo urno podili dalje, pa nikogar ni bilo, ki bi jo vodil. Krogla, namenjena sinu prederla je očetova prsa, in šumeči valovi sprejeli so mrtvo truplo v svoje naročje.

Dolgo strmi Urh v globočino, kot bi hotel ondi še enkrat zreti drago mu obličje, še enkrat videti ljubečega očeta, pa vse zastoj ti je, mladeneč, nikdar več ga ne boš videl na tem svetu. —

— Oče, vaš sin se bo maščeval, — strašno! — zakriči potem Urh na vse grlo, da je strahovito odmevalo po okolici, koj potem pa je izginil v bližnjem gozdu prek hribov.

Ko divja zver, brat brata goni,
Ljubezen tú domovja ni;

Od rojstva vedno pa do groba,
Človeka spremlja zlega zloba.

Boris Mirán.

Precej let je poteklo, odkar se je pripetila ona dogodba na Savini.

Veliki Napoleon je že prebival oddaljen od svojih dežel brez upa in tolažbe na samotnem otoku sv. Helene, in slovenske dežele so bile zopet proste sovražnikov.

Evropa je vživala mir, ki ga že dolgo ni imela, saj da ga jej je bilo tudi treba.

V našem Litušu je bilo vse pri starem, kaj pa se more v tako majhnem kraju tudi posebnega pripetiti.

Stari Breskvar, kterega so bili našli še le v nekterih tednih med ločjem, kamor ga je bila vrgla voda v grozopolnem stanu, ležal je že davno v hladni zemlji, in nihče se ni dosti brigal, po kakovi naključbi ga je doletela smrt. — V vodo je pal mož, pa je bilo, — mislili so si vaščanje in molili za njegovo dušo. — Le župan, ta se je bil dokaj spremenil. Ves potrj je lazil okrog, razcapan iu umazan; obraz mu je upadel, oči

so se mu globoko vdrle, mož je grozno shujšal. Že prej bolj tih, občeval je sedaj še manj z ljudmi in iskal si je samotnih krajev, najraje v gozdu. Ga je li vest tako pekla, ali se mu je kaka druga nesreča pripetila, ki mu je izpodkopala blagostanje, kdo vé?

Bilo je jesenskega dne proti poldnevu. Vreme je bilo deževno, megle so se vlačile po ožinah ter oznanjale, da še ne bo kmalo vedro, drevesa okrog pa so stale žalostna, kot bi toževala, da jih je oropala mrzla slana zelena odeje. — Savina je bila po deževji precej narasla in tu pa tam izstopila iz svoje struge ter razlila se po travnikih in polju.

Po reki doli se je zibala plav, ktero je krmilil samo en brodnik. Bil je to velik, krepek človek srednjih let, zagorelega obraza in dolzih mustač, izpod širokega čela pa so se mu svetile žive oči, kot žerjavica. Vsakdo bi bil na prvi mah sodil, da ta človek ni zrastel v tej prijazni Savinski dolini, ali da vsaj že davnej ondi ni bival.

Krepko se je vpiral v drog ter odriaval plav, kadar mu jo je hotela zanesti voda h kraju med vrbovje in jelševino, in našega korenjaka to delo ni dosti težilo.

Ravno je spravil plav prek jeza doli, ko pride po stezi sem prek travnikov Lituški župan.

— He, prijatelj, zavozil zavozil nekoliko h kraju! — kliče župan na bregu, — popeljem se s teboj. —

Brodnik ga menda ni čul zaradi šumeče vode, toraj zakliče še v drugo in glasneje nastavi volto pest na usta.

Brodnik se ozre in vidé, da mu nekdo miga, zavozil h kraju.

— Doklej pa pojdeš? — praša župan plaveca stopivši na zvezane deske.

Do Celja danes, potem pa še dalje, — odvrne plavec nekako odurno ter se obrne v stran. Ko bi bil župan pazil, lahko bi bil videl, kako je njegov tovarš ustnice grizel in kako mu je kri nakrat šinila v lice.

— Jaz grem tudi v Celje, ravno prav, da sem te dobil, vozača najemati je predrago. — Kedad, misliš, bova ondi? — prašuje župan.

— Po noči, — odvrne ta ter se še bolj krepko upira v drog.

— Kaj pa ti je prišlo na misel, da o tem času les plaviš, ko je voda tako deroča? Ali ne bo nevarno? Pa še čisto sam si. —

— Jaz sem že vajen voznje, — odvrne plavec kratko.

— Od kod pa si, prijatelj, ne zameri? Zdiš se mi čisto neznan, — poprašuje dalje župan stopivši na zadnji konec, da bi ga pljuskajoči valovi preveč ne oškropili.

— Iz Mozirja. —

— Iz Mozirja? — čegav? Saj ondi poznam vendar skoraj vse ljudi. —

Ptujec nekaj zamrmra, česar pa župan zaradi šumeče reke ni razumel.

— Morda pa služiš kje, jeli? in si še-le prišel v naše kraje. —

— Jé, — bil je kratki odgovor.

Župan videti, da njegov tovarš ni dokaj zgovoren, tudi sam umolkne, napravi tobak in podloživši vrečo, ki jo je imel seboj, sede nanjo ter mirno puši.

Prideta do tretjega jeza. — Brodniku uide drog iz rok in komaj ga prestreže, jezno zaškriplje z zobmi in ozre se tako grozeče po županu, da tega nehoté

groza obide. — Kaj je temu človeku, in kdo je? — mislil si je mož, in začelo ga je nekaj vznemirjati, da ta pot ne bo srečna.

Ako je človek samši na poti s kakim ptujem, nepoznanim tovarišem, nekako tesno mu je pri sreči, ako obadva molčita, in vsakoršne čudne misli mu rojijo po glavi. Taka se je godila tudi Lituškemu županu, ko je sedel na plavi sredi deroče reke. In da bi si izbil takove neprijetne misli iz glave ter si krajšal čas, začne zopet pogovor.

— Koliko boš pa tirjal do Celja? — praša brodnika, ko sta bila že blizo mosta, ki strinja veliko cesto prek Savine.

— Nič — pravi ptujec z nekakim odurnim smehom, — poštene ljudi zastoj vozim. —

— I no, če nič nočeš, bova pa par poličev vina izpila v Celju pri Valantu, ali pa kjer boš hotel. — Dan današnji gré hudó za denar, hudó, ne moremo več tako popijati, kakor smo včasih. Tudi plavcem je odklenkalo, kar ne gré več les tako v ceno; kakó pa so včasih ti ljudje živeli, kakor gospodje, o jemine, saj pravim, kako se vse spremeni. Mene pa je to leto še posebno obiskala nesreča. Ob dva konja in tri krave sem nakrat prišel, poslopje mi je pogorelo, ko sem imel ravno vse pridelke doma, in le klina nismo oteli. Čisto na nič sem prišel, komaj bi bilo, da bi mavhe obesil križema in šel beračit po svetu. Danes sem se namenil doli proti Celju, da bi kupil kako telico, ali pa kravo, če bom z denarjem izhajal. —

Tako je tarnal župan in tožil tovarišu svojo nesrečo, ta pa se je delal, kakor ne bi ga slišal, čeravno mu je bilo brati nekako peklenko veselje na obrazu. —

Za deževnim dnevom je kmalo prišla temna noč. Mnogo lučic je naznanjalo našima potnikoma, da sta v Celji.

— Kje boš pa obstal? — praša župan brodnika, ko sta bila že skoraj unostran mesta.

Ta ne odvrne nič, temuč pridno odriava, da plav še hitreje drči.

— V Celji sva, čuješ prijatelj, jaz ne pojdem dalje! — vpije župan še glasneje, pa tovarš ga ne sliši.

Kmaló so izginile lučice in visoki hribje so jeli ožiti dolino vedno bolj in bolj. Brodnik je upiral drog zdaj na desno, zdaj na levo ter tako vdrževal plav sredi reke. Župan je še večkrat opominjal tovariša, naj ga pusti na suho, pa ta ga ni poslušal niti mu odgovoril na vprašanje, kaj namirja; bil je gluh za vse besedovanje in prošnje.

Strah in groza sprehaja župana in mrzel pot se mu cedi po životu. Oh da bi le še enkrat prišel na suho, nikdar bi se več ne zaupal ptujemu brodniku! Pa sedaj je bilo že prepozno kesati se. —

Plav je vedno urneje hitela, noči pa le ni hotelo biti konce, te grozovite noči. Županu se še nobena v življenji ni tako dolga zdela. Rad bi bil klical na pomoč, pa kdo bi ga slišal tako pozno v noči sredi šumeče reke, nekoliko si pa tudi ni upal boje se svojega čudnega vozača.

Tako prideta med hribovje, kjer se staka Savina v Savo. — Plavec še enkrat krepko odrine, da zdrči plav sredi široke reke, potem pa vrže drog daleč proč ter se pridruži županu.

— Hé, prijatelj, — pravi nekako zaničljivo, — sedaj sva pri kraju. Kako se ti zdi, dobro vozi Breskvarjev Urh, ali ne? —

Župan se stresne pri tem imenu, gotovo že davno

več ni mislil na tega človeka, ki mu pride nocoj nakrat pred oči, kakor hudi duh.

— Vidiš, ljubi moj, — nadaljuje plavec, — kakor ti meni, tako jaz tebi. Ti si me pogreznil v največo nesrečo, ti si umoril mojega starega očeta, — ti, izmeček vsega človeštva, ti, Lituški župan, si ga umoril, mojega očeta, slišiš! — Jaz sem izgubil vse, in nič več nimam izgubiti na svetu, toraj je prišla vrsta na te. — Jaz sem zavaljal tvoji živini, da je poginila, jaz sem zažgal tvoje poslopje, razumeš, in mislil sem se že s tem dovoliti, pa osoda te mi je pripeljala po naključji v roke, toraj hočem doprinesiti še zadnje delo. — Bog se me usmili, revnega človeka, jaz ne morem drugače! — Sedaj pa se priporoči v božje varstvo in vozi se srečno dalje, kamor te ponese voda. Maščevanje je dopolnjeno. — Lehko noč! — Rekoč plane v vodo ter urno plava proti kraju, župan pa je kričé stal na plavi, katero so valovi urno podili dalje. —

Drugo jutro so našli brodniki blizu Sevnice plav v neki ožini tičati med skalami in kolvjem, kamor jo je bila zanesla voda, na njej pa je ležal Lituški župan na pol mrtev. — Mož je polagoma sicer zopet okreval, ali strah na vodi ga je bil tako prevzel, da je prišel ob pamet.

Kaka dva mesca pozneje so graničarji ustrelili poleg Sotle nekega tihotapca, ki jim je vedno največ preglavic delal, — bil je Breskvarjev Urh.

Tako spodbija človek človeku nogo na svetu, dokler obadva ne telebneti v strašni prepad.

Kot divja zver, brat brata goni,
Ljubezni tu domovja ni.

O božjih sodbah pri Indih.

(Spisal Fr. C.)

V prejšnjih časih, ko še niso določevali zakoni vsake malenkosti, in se pri sodnji tudi ni preiskovalo tako natanjko, menili so sodniki, da ravnajo najboljše, če prepušče razsodbo božji previdnosti. Določevali so v ta namen zatoženca navadno za opravičenje kako prav težko skušnjo, pri kateri je bilo skoro treba čudeža, če se je kdo mogel skazati nedolžnega. Take sodbe so imenovali božje sodbe. Bolj ali manj so bile v navadi pri vseh indoevropskih narodih, posebno pa pri Nemcih v srednjem veku. Da že v starem veku niso bile neznane, pričča nam Sofokles v Antigoni na nekem mestu, kjer se roti strežaj pri mrtvi Antigoni stoječ, da je pripravljen opravičiti se s tem, da bo nosil v rokah razbeljeno železo.

Pri Indih pa so se ohranile do današnjega dne. Če tudi Angleži, sedanji gospodarji indijski, tej čudni sodbi stavijo overe, vendar je niso mogli ubraniti časi, ker zatoženec sam rad privoli v to opravičenje. Dajo se pa njihove božje sodbe razdeliti v več vrst. Prva, najimenojnija in menda tudi najstarejša je ognjena. Nedolžnemu, menijo, ogenj ne sme škoditi. Šteje pa ta poskušnja več vrst. Eni imajo bosí iti skozi žrjavico. To pri Nemcih ni bilo zelo razširjeno. Ene obsodijo, da morajo razbeljeno železo v rokah nositi. Moral je izprva vsak tako sekiro prijeti, in če se ni opeknel, imeli so ga za nedolžnega. Pri Tatarih je moral zatoženec razbeljen lemez lizati.

Izprva so se sodniki najbrž prav ostro ravnali pri skušnji, pozneje pa, ko so videli, da se ne opraviči no-

beden skoro brez goljufije, in ko so se prepričali pozneje nedolžnosti nekterega, ki ga je bila božja sodba obsodila, privolili so neka olajšanja. Tako je bilo dovoljeno roki ali nogi oviti si s sedmimi zelenimi peresi tako, da ni bilo ravno čudeža treba, ako železo ni opeklo. L. 1783 še je bila taka sodba v Benáresu in zakrivljenec je bil z zelenim perjem tako dobro ovit, da ga ni opekla pet funtov težka razbeljena krogla. Tudi je dovoljeno bolj občutljivim osebam, da smejo cvetic natrositi na železo, predno ga primejo. Ni treba torej posebno dokazovati, da tako marsikdo, ki je kriv, brez velike skrbi uide pravici. Na Nemškem ni bilo dosti bolje, tudi tú so vpeljali sčasoma taka olajšanja. Obvezovali so n. pr. hitro roko in še le tretji dan jo razobežovali, da se je lahko zacelilo, če se je tudi zatoženec bil kaj opeknel.

K ognjenim skušnjam se sme prištevati tudi blođenje po kotlu. Sirovega masla namreč in olja denó v kotel, in zakurijo pod njim. Zatoženec mora potem v vrelo mešanico vtekniti roko, pa ne za en trenotek samo, ampak blosti mora po kotlu. Zadnjikrat so poskusili to sodbo leta 1783, in zatoženec se je opeknel prav dobro.

Druga glavna vrsta so vodene skušnje, ki so bile naj navadnejše svoje dni na Nemškem. Potopili so zakrivljenca v vodo, in če je ostal gotov čas pod vodo, bil jim je nedolžen. Tu so pač dobra pljuča veliko pripomagala marsikom, da so ga spoznali za nedolžnega, in kdor je bil navajen plavati pod vodo, ni se mu bilo skoro ničesa bati pri tej skušnji. Ravno taka je ta sodba tudi pri Indih. Menijo pa tudi, da ima blagoslovljena voda moč, da pokaže resnico pri sodbi, ako je nekoliko pije obtoženec.

Pri Indih je navadna tudi skušnja s strupom, ki ga mora piti zatoženec. Tudi tu zelo goljufajo. V Indiji napravljajo sicer najhujše strupe, a vedó jim tudi protistrupe, in gotovo jih rabi marsikdo, saj drunače bi pač nobeden ne mogel odtegniti se gotovi smrti. Pri drugih indoevropskih narodih niso rabili strupa pri božjih sodbah.

Ena najhujših skušenj pa je pri Indih zvečenje rajževega zrnja. Na prvi pomislek bi se ne mara komu ne zdela tako huda. Pri drugih se določi v enih minutah osoda, tu pa namenjeno merico zrnja vsakdo zveči in zveči, dobro vedé, da si ima prizvečiti prostost, in če tudi trdno zrnje grizé kmalu jame omagovati, ljubezen in hrepenenje po prostosti priganja ga vendar še, dokler ali ne zmága ali pa ne omore, ali pa mu kak prijatelj skrivaj nepotrebnega zrnja ne odpravi.

Samo naključbi pa prepuščajo sodniki razsodbo, kedar volijo vadjanje za opravičenje. — Zdi se nam čudno to vedočim, da se ona za vadjanje namenjena stvar pač malo meni za pravico ali krivico. Razlaga se to tako, da imajo Indi kakor Mahomedanci trdno vero na osodo, in radi trpé, kar jim po njihovih mislih ona naključí. Saj je znano, kako nepremagljivo moč je Turkom ista vera dajala, ki so v boju drli neustrašeni v gotovo smrt mislé, da bi jej tako ne ušli, ko bi tudi doma za pečjó sedeli, če jim je odločena.

Tudi prisega jim velja za božjo sodbo. Verujejo namreč, da bog kaznuje koj očitno krivopriseznika; zato oproste onega, komur se po prisegi ne zgodi nič posebnega.

Te so glavne skušnje pri božjih sodbah, posebno pri indijskih. Evropska omika spodriva to sodbo zmerom bolj v srečo Indom, ker marsikdo je nedolžen bil ob-

sojen. Velikokrat je golo sovraštvo gnalo koga, da je zaživil svojega neprijatelja vedé, kako težko se bo opravičil. Pravica, ki ima oči imeti zavezane t. j. biti vsem enaka, ne razlikujoča niti bogatina niti reveža, imela je tu zavezan tudi jezik, molčati je morala in le slepo naključje ali naravne lastnosti n. pr. ognja, vode itd. so določevale.

Izreja američanskih otrok.

(Iz „Globus-a“ posnel J. P.)

Dan današnji se marsikje toži, da ni več otrok, kakor nekđaj, — da bi bili otročji. Komaj otrok iz plenice izleze, komaj mu jamejo zobje poganjati, o mahu pod nosom še govoriti ni, — pa že hoče z odraslimi možmi enako misliti in enako učen biti. V zgodnji mladosti se jih že poloti nekova predrznost in smešen ponos, da človeka res sreč zaboli, ko vidi, da desetletni deček ali deklica prašanja stavi in odgovore daje, da odraslemu, pametnemu človeku lica zarudé. Se ve da se pri nas na kmetih kaj tacega ne nahaja, posebno koder očetova šiba poje, pri nas še vedno otroci otročje mislijo in govoré, tem več pa se je vsilila ta otročja prezgodnja zrelost po gosposkih hišah, kjer sta papá in mamá preobčutljiva, da bi svojemu prvorojenčku kaj žalega storila, ako se ne mara meša že v zadeve, ki niso za-nj, — marveč sta še vesela, da sta sinek ali hčerka tako bistré glave in tako umna.

Kar pa se pri nas le poredkoma nahaja, to je v Ameriki skoraj običajno. Vedri, nepokvarjeni, otročje čuteči in misleči otrok je ondi res redka stvar. Ondi je mnogo mladih „gentlemen-ov“ in „ladies“, mladih smrkolinov in mladih ženskih opic — ali žalibog! le prav malo otrok. Se ve da ni temu vzrok mladost, temuč starši. Politične in socialne deželne okolnosti, napačna izreja, šega in navade so temu vzrok, da ni ondi prave nepokvarjene mladine. Vsak Evropec se čudi američanskim otrokom, ki se tolikanj ločijo od evropskih.

Poslušajmo nekega Šota, kako nam pripoveduje o američanskih otrocih:

Američanski otroci dospé čudovito naglo do zrelosti, človek bi skoraj rekel, da je to pri njih nekakova navadna bolezen; Vzrok temu pa je američanska navada, da otroci že na vse zgodaj zahajajo v družbo odraslih, k poedinam, igram i. t. d. — Nekova gospá v Novi Angliji, mati enajsterih otrok — ondukaj zeló redka prikazen — mi je hvalila enega svojih otrok, da je sedem mesecev star ž njimi pri mizi jedel in v trinajstem mesecu žlico, nož in vilice ravno tako spretno rabil, kakor kak odrášen. Ako otrok v tako nežni mladosti že v družbo pride in z odrášenimi pri mizi sedi ter njihne pogovore — tudi take, ki niso otrokom primerni — poslušá, potem ni čuda, da ti otroci, že po naravi s zmožnostimi obdarjeni, jamejo posnemati mnenja, govore in navade odrášenih.

Star duhoven iz Kanade mi je pripovedoval, da je obiskal nekega dne svojega prijatelja, kjer so mu poslali majhno štiriletno deklico v sobo, da bi se toliko časa ž njo zabaval, dokler se gospá ne pripravi sprejeti ga. Deklica je koj pričela z duhovnom pogovor, ki se nikakor ni vjemal ž njeno starostjo, ter mu pripovedovala, da je zložila parodijo h „Kingsley-evi“ pesmi „trije ribiči“,

potlej je pa rokopis po nepozornosti padel v ogenj, nad katerim ga je držala, da bi se posušil.

„Oj škoda!“ pravi duhoven. „Ko bi bil jaz ogenj, bil bi toliko časa prenehal goreti, da bi bila ti zopet tistek iz njega potegnila.“

„Oh ne, ljubi moj gospod“, odvrne deklica jako resno, „tega ne bi bili mogli storiti. Narava, veste, je le narava in njene postave se ne dáde premeniti.“

Duhovnu se je zdelo, kot bi mu bil jezik primrznil, in nobene besede ni vedel več povedati.

Najbolj sem se čudil, s kako lehkoto se otroci pogovarjajo o političnih rečéh, kar se vsakemu Evropecu, ki še ni tod hodil, čisto novo in navadno zdi. Ako se človek zabava s kakim malim osemletnim dečkom, lahko se mu pripeti, da dobí prašanje: „Kaj vi mislite, gospod, o naših državnih zadevah?“

Nekega dne sem bil v Brooklyn-u pri svojem znanцу pri kosilu, ki je imel majhnega sina. Pogovarjali smo se ravno o Johnson-u in tedajšnji sodbini obravnavi. „Papá, kako neki moreš biti še Johnsonist?“ zine nakrat zaš mali politikus, kacih deset let star deček. „Johnson je izdajalec in po vseh novinah se číta, de ga bodo spodili.“

V New-Yorku v neki gostilni so ravno sedeli gostje pri zajuterku, ko se je zvedela novica, da je Abraham Linkoln usmrten. Poprejšnja vesela zabava je nakrat utihnila slišati to strašno novico in vse je bilo, kakor poparjeno. Majhna deklica je sedela zraven svoje matere, ko pa se jej je molčanje vendar-le že predolgo zdelo, odpré mala ustica in z nekako smešno bolestjo vzdihne: „Oh, se je li kedaj kaj enacega pripetilo na Grškem ali v Rimu!“

V neki kanadski družbi, kjer se je ravno govorilo o političnih rečéh, dvigne se nakrat majhna deklica, ki je prej pazno poslušala govoreče odrášene, ter moško razodene svoje mnenje: „država Maine in polovica New-Hampshires-a spada po pravici h Kanadi.“

Nekaj enacega sem doživel nekđaj v Boston-u, kjer sem v hiši svojega prijatelja z majhno sedemletno njegovo hčerko se igral. Nenadoma me otroče vpraša, kaj neki Anglija poreče zavoljo ruske Amerike? — Jaz se nisem mogel zdržati smehu, deklica pa me tako resno pogleda, da sem jej slednjič moral nekaj odgovoriti. Rečem jej, da je to pomenljiva reč in brz ko ne se bo pričela med Anglijo in Ameriko velika vojska s kepami. Ali moja mala politikarica v spodnji suknjici me jezno pogleda; najbrž se deklici nikakor nij prav zdelo, da se s tako važnimi rečmi norčujem.

Ta prezgodnja zrelost američanskih otrok ima pa tudi večkrat slabe nasledke. Otroci postanejo zeló predrzni ter nimajo nikakoršnega spoštovanja do staršev. „Papá, nikar nikar se tako ne osmeši!“ slišal sem reči malo deklico očetu, ki je hotel posnemati govor nekega Francoza.

Pogostokrat se čuje, da pravi otrok staršem: „Spravi se stran“, „skrbi za svoje reči“, „pusti me sedaj pri miru.“ In starši še ne zapazijo te napake.

„Ali veš, s kom govoriš?“ pravi jezni oče svojemu malemu sinu. „Jaz sem tvoj oče.“ — „Kedó pa je temu vzrok, da ste moj oče?“ odvrne moško paglavce, „jaz gotovo ne.“

V Ameriki bo potem takem res kmalo veljala zapoved: „starši, spoštujte svoje otroke.“

Pomlad.

(Poslovenjena.)

Ustani in oknice naglo odpri.
Kak lepo je jutro, ljubó se zari,
Kjer vrtec pred hišo imate,
Ljudjé tam čakajo nate.

Prišle so po noči vijolice,
Ošabno šopiri tulipa se,
Kot v sanjah bezeg se ziblje,
Ko piš ga pomladnji nagiblje.

Tud reveži mira nimajo,
Skoz oknice zmerom gledajo,
V pomladnje verujejo petje,
Ko roža razvije jim cvetje.

„Zmaj“ na novem trgu v Celovcu.

Ko sem še na gimnazijskih klopek hlače trgal, imel sem veselje ob velikih vakancah potovati po ptujih krajih in pregledovati reči, katerih doma nisem imel prilike videti. Očetu se ve to romanje, kakor so rekli mojemu potovanju, ni bilo nič kaj všeč, ker sem jih vselej nadlegal za denar, predno sem šel. „Doma bodi, doma,“ so mi djali, „kaj boš kretil po svetu in trgal obuvale, ker ti treba ni, pa denar zapravljaj, ki se tako težko služi.“ Ali mene se niso dosti prijete te besede, tako da so oče včasik rekli, da so vse le bob v steno, šel sem ako sem le mogel.

Bil sem enkrat na svojem potovanju tudi v Celovci. Ko pridem domu, obiše me star kovač, ki je svoje dni mnogo hodil po svetu, in poprašuje me, kaj sem videl tam, kaj tukaj. Dostikrat me vpraša kaj tacega, da mu ne morem zadostno odgovoriti, in to ga je najbolj veselilo. Taka se mi je tudi zdaj zgodila ko mu povem, da sem bil v Celovci.

„A v Celovci si bil, no, to je prav čedno mesto, ali si videl lintverna na novem trgu, ali si ga dobro ogledal?“

Komaj mu odgovorim na prvo vprašanje, že mi stavi drugo rekoč: „Koliko ima zob ta črv?“

Tega mu nisem mogel povedati.

„E še tega ne veš, malo si ga ogledal, saj ima usta odprta, kakor bi hotel vse mesto pogolniti. Da boš vedel, koliko ima zob, povem ti jaz. Enkrat sem jih štél in naštel sem jih sedem in pol, ker ima enega pol že odbitega.“

„Zdaj mi pa vi povejte,“ rečem jaz, „kaj pomeni ta zmaj in kdo ga je spravil na trg pa kedaj?“ To vprašanje mi je ostal dolžan ljubi kovač, hočem ga tedaj sam pojasniti, kolikor mi je mogoče.

Že za časov občnega gibanja in preseljevanja je bilo Korosko precej obdelano in obljudeno, ali potem so se prvi prebivalci nekoliko pogubili, nekoliko jih je še ostalo in dosti je sem prišlo ptujega ljudstva. Pasli so tu po gričih, hribih in zelenih travnikih svoje črede, obdelovali so rodovitno zemljo, hodili tudi na lov in si iskali tako svojega živeža. Okoli celovškega jezera je bila zemlja močvirna in nepripravna ne za pašo, ne za polje. Tukaj, kjer je zdaj glavno mesto koroške dežele, je bil nekdanj nerodovit, pust, nevaren kraj. Ljudje niso mogli obsejati zemlje, ne obdelovati je, in je ne rabiti v svoj prid; naselili so se toraj rajši po bližnjih hribih in gričih. Veselo prepevaje je gonil pastir svojih

črede na pašo, ali mnogokrat se je moral vrniti žalostnega srca k svoji koči. Ako se mu je namreč zatekla kaka goved, ali ovca ali kaka druga žival v oni kraj, v to močvirno pustino, kjer je zdaj Celovec in njegova okolica z jezerom vred, ni je videl več. Gorje mu tudi, ako se je predrznil in šel gledat in iskat izgubljene živalice, poginil je tudi sam. Mnogo ljudi je izgubilo v tem kraju svoje življenje, tako pripoveduje pravljica. Veselo petje in vriskanje zadovoljnih in brezskrbnih pastirjev se je razlegalo po prijaznih gričih in zelenih gozdičih; ali strašno tulenje, neprijazni glas, ki je vsacega pretresel, se je čul iz vedno meglene pustine, ter nekako mrtvaško odmeval v bližnjih gozdih. Redko je bil kdo, ki si je upal stopiti v kraj, kjer je gospodoval divji prešič, divji bik, in še bolj redek je bil tisti, ki se je zopet vrnil. Kdo je pa oni ropar, ki vse pomori in požre, kar dobi živega, kdo ve to povedati, kdo ga je videl?

Ni ga videlo do zdaj človeško oko, ki bi bilo moglo prinesiti poročilo o njem. Črna temota, neprijazna pusta megla, rastegajoča se vedno čez oni kraj, ste ga prikriivali in temna goščava je bila njegova postelja. Vselej pa, ako je nastalo burno vreme, čulo se je navadno tuljenje in ravsanje iz one pustine. Kaj je storiti, kako se iznebiti, kako se rešiti in odkrižati nevarnega, neusmiljenega roparja? To je bilo težko vprašanje.

Poglavar zapové najpogumnejšim svojih hlapcev preiskati oni kraj in umoriti strašno pošast, naj velja, kar hoče! Pa vse zastonj, lože je zapovedovati, kot storiti. Nikdo več se ne upa prestopiti meje gospodovanja divje zverjadi, kajti kdor je šel tje, bil je izgubljen. Zakrila ga je mrzla megla, zagrežnila črna tema, pogostoval se je z njim lačni zmaj, ni ga videlo več usmiljeno človeško oko, ni pomagalo materino plakanje po njem, ne sesterin jok — bil je izgubljen. Vse sastonj, tudi najpogumnejšega je preletel in stresel mraz, ako je čul v obližji zmajev glas. Vendar treba je pomoči, treba je poskusiti še nekaj. Zvijajača včasih nadomesti moč, da, dostikrat jo premaga. To je bilo znano že našim prednikom. Skušnja človeka uči, nevarnost ga dela pogumnega, izgled ga mika, plačilo vleče; združene moči zmagujejo.

Napravi se konec močvirja močan, silen stolp, s kterega je bilo mogoče videti in opazovati široko okolico, kje in kedaj se prikaže požrešna zver. Dalječ, dalječ se je videlo. Zbralo se je nekoliko pogumnih korenjakov in šli so na nevarni lov. Poglavar je namreč rekel: „Kdor si upa, boji si z močjo, boji si z zvijačo zmaja premagati, tega je stolp in zraven še mnogo plače. Vsa zemlja in ves kraj, kjer gospoduje zdaj zmaj, bo zmagovalčeva last, in prost bo, ako je suženj.“

Marsikdo bi se bil rad poskusil sam, ali tresle so se mu hlače, bilo mu je več za življenje kot za vse drugo. Bili so zopet drugi, ki so mislili, če bo, bo, če ne, pa ne. Zbralo se jih je več skupaj, kajti skupne moči zmagujejo, in šli so na boj. Vzamejo silnega starega bika, močen, oster, železen, nazaj zakrivljen kavelj in privežejo oboje na železno verigo k stolpu. Bik začne tuliti, zver se oglasi in priholomasti, da se trese zemlja pod njo proti stolpu hoté zgrabiti nevarno jed. Vrže se na privezanega bika z odprtim žrelom, ali prej ko bik je šel v požrešno grlo železni kavelj in se zapel v mehko meso. Zdaj zgrabi vjeti zmaj ubogo žival z ostrimi kremplji, ali dobil je, kar je zaslužil. Korenjaki padejo po njem s težkimi, s špičastimi žebli nasajenimi

beti in ga razmesarijo do dobrega. „Kdor išče, ta najde“ pravi pregovor. Dobila je tudi pošast vendar še več, kakor je želela.

Okolica je bila rešena strašnega sovražnika.

Na mestu, kjer je stal stolp, sozida se grad, okoli njega zraste kmalu majhna vas, in kakor pregovor pravi, da iz malega raste veliko, tako se je zgodilo tukaj. Iz vasi je postal čez nekoliko časa trg, ta se je spremenil v mesto, glavno mesto koroške dežele, v današnji Celovec.

Človeški duh ne pusti, da bi izginile znamenite prigodbe iz spomina. Sivi starček pripoveduje mlademu vnuku, kaj je doživel, stara mati mladim otročičem, ki jih pestuje. Pišejo se povesti in dogodbe, stavijo se spominki, ki govoré, akoravno nimajo glasu, in pripovedujejo trudnemu zemeljskemu prebivalcu, kaj se je zgodilo v teh ali onih krajih, ki govoré o pugumu in vrednosti ranjeh mož in korenjakov, pridnih delalcev in pogumnih vojskovalcev. Oni nam kličejo na ušesa, da čas beži, da se ne vrne zopet, vendar pa ostane to v človeškem spominu, kar se godi v bežečem minljivem veku.

Leta 1590 so napravili v Celovci spominek, ki nas spominja na ono dogodbo, na boj z zmajem. Na Križevem griču blizo mesta se je izsekala velikanska skala. Spravila se je v kamnoreznicu pri cesti, ki pelje iz Celovca v Belak in izdelala se je iz nje podoba, ki jo vidiš dandanes na novem trgu v mestu. Tri sto mladenčev jo je privleklo, ali bolj prav privaljšalo na valjarjih v mesto.

Pred zmajevo podobo stoji silna moška oseba z debelim betom, z železnimi žebli okovanim, v desni roki, ki hoče udrihniti po rohnečem zmaji. Ta postava nam ne znamenja Herkula, kar bi marsikdo lahko mislil, ampak korenjaškega Korošca, kakoršni so bili tisti, ki so se bojevali zoper divjo zver.

Radonski.

Ogled po svetu.

Avstrijsko - ogerska država. V državnem zboru je ministerski predsednik, grof Hohenwart, na Herbstovo vprašanje, kako in kaj misli nova vlada znanprej storiti, tako mirno in moško odgovarjal, da so bili ustavoverci vsi poparjeni. Ne da bi oni vlado v kozji rog vgnali, kakor so že dolgo prej njih časniki čenčali, slišali so od ministerskega predsednika marsiktero grenko, katero so morali mirno požreti. Upanje, da bodo s to interpelacijo ministerstvo v zadrego spravili, ni se izpolnilo. Med drugim je rekel grof Hohenwart, da ima vlada čisto sama skrbeti, kedaj in kako ima nove postave predlagati in da jih navadno tedaj predlaga, kedar se jej najbolj primerno zdi; sicer pa obljubi, da bo ministerstvo kmalo po velikonočnih praznikih postavilo zaradi razširjenja avtonomije deželnih zborov v pretresovanje izročilo. Tako morajo ustavoverneži svojo radovednost zopet nekaj dni potolaziti.

Enako je šlo ustavovernežem z dovoljenjem nabiranja novincev ali rekrutov. Tudi v tej zadevi so ustavoverneži prej močno vpili po časniki, naj se vladi nikakor ne dovolijo novinci prej, dokler ona državnemu zboru ne pové, kako misli dalje postopati. Pa tudi v tem so se opekli. Ko spoznajo, da vlada na noben način ne odstopi od svoje tirjatve, začeli so se sami med seboj razcepiti in kavšati in konec vsega tega je bil, da je vlada dobila toliko novincev dovoljenih, kolikor jih je tirjala.

Na dnevnem redu v državnem zboru je bilo tudi dovoljenje pobiranja davkov za mesec april. Čuli so se le nekateri nasprotni glasovi, večina državnega zbora je brez širokih govorov privolila nabiranje davkov za tekoči mesec.

Zarad velikonočnih praznikov so seje državnega zbora jemale in se bodo 18. t. m. zopet pričele.

Kakor trdijo časniki, menda se ministerstvo še vedno pogaja s Poljaki in da bodo oni dobili posebnega deželnega ministra za Galicijo. Enako se je trdilo, da bodo tudi Čehi to dosegli. Nasproti temu se sliši, da so se dogovori s Čehi razbili in da bo vlada svoje spravljenje z njimi za zdaj opustila in še le v deželnem zboru zopet začela.

Velikonočne praznike potuje minister Habietinek v Prago. Ali se bo on tam s Čehi o državnih zadevah pogovarjal, ni še znano.

Nj. Vel. cesar in cesarica bodeta praznovala velikonočne praznike v Meranu na Tirolskem.

Francosko. Nemir v Parizu je zmiraj večji in stan mestjanov zmiraj žalostnejši. Uporniki so se polastili mesta in tam grozno vladajo. Kakor zadnje vesti poročajo, vzdignila se je iz Pariza močna četa upornikov in se obrnila proti Versaillesu, da bi tam zastopnike deželne vlade v svojo pest dobila. To se jim menda ni posrečilo. Deželna vlada v Versaillesu ima še mnogo vojakov, ki so upornike prijeli in močno nabili, tako da je obležalo veliko mrtvih in ranjenih, drugi so v mesto nazaj pobegnili. Namesto da bi Francozi zdaj gledali, kako bi se dala velika nesreča, katero jim je prinesla vojska s Prusi, zopet poravnati, ubijajo se še sami med seboj. Res žalostno in pomilovanja vredno! — Iz Berlina se čuje, da bodo Prusi Pariz posedli, ako bi Thiers, glava deželne vlade, ne mogel mesta pomiriti.

Rumunsko. V Bukarešti so razdeli dvorano, v kateri so Nemci praznovali pruske zmage in god carja Viljema. Zato je nastal velik hrup. Novine poročajo, da se bo knez Karol odpovedal vladanju in da bo zapustil Bukarešt. Ako se to zgodi, hoče turška vlada svoje vojake tje poslati. Da bi vtegnil iz tega nastati še večji nemir, ni dvomiti.

O rasti in starosti nekterih dreves.

Kakor so naravoslovci med živalstvom mnogo o rasti in starosti vsakterih živali preiskovali, ravno tako imamo verjetne preiskave o različnih drevesih in rastlinah od izkušnih mož. Skupno se da razvideti, da rastline vročih dežel veliko prej popolnoma dorasejo, kakor rastline mrzlejših; zato pa tudi dostikrat prej poginejo. Pa pri vsem tem so tudi, kakor povsod, izjeme. Tako na primér:

Cedra, kakor tudi mecêsen že v 80. letu popolnoma dorase, ali vendar cedra še le po preteklih 2000, mecêsen pa že po 400 letih konec vzame. Naš dob ali hrast še le v 200 letih doraste s 500 leti pa že umrje.

Preiskave nam kažejo razvid sledečih dreves:

Lipa je popolnoma dorasena čez 300 let, javor čez 200, bukev in jelka čez 150, jêsen čez 100, breza in vrba čez 50, jelša čez 45, oreh čez 40, topol čez 30, jablan in bruška dostikrat že čez 20 let. Nasprotno pa pogine lipa čez 800, javor, bukev, jelka čez 400, jêsen čez 300, breza, vrba, topol, vinska trta in bršljin čez 100, jeliša čez 80, oreh jablan in bruška čez 60 lét.

H. Perné.

Razne novice.

Družba sv. Mohora. Kolikor zamoremo razsoditi iz dozdam poslanih vpisovalnih pol, bode število družbenikov letos zopet lepo naraslo. Od vseh krajev slovenske domovine, pa tudi od

daljnega Istrijskega in Hrvaškega dahajajo stari in novi udi v pomnoženem številu. Res spomnila se boče naša nada in želja: kmalu ne bo vasi na Slovenskem, da ne bi štela v njej družba sv. Mohora vsaj nekterih udov.

Z veliko radostjo poročamo to že danes; pa tudi zamolčati ne smemo, da med onimi, ki z najboljšim vspehom širijo družbin razvitek, so v prvi vrsti naši damoljubni duhovniki. Njim gre pred vsemi drugimi prva zasluga in vsa čast, da družba od leta do leta lepše napreduje in se tako sijajno razvija. Kaplani in fajmoštri, dekani in prošti, celó slovenski škofje sami se trudijo, se poganjajo za družbin napredek, ne bojijo se niti truda, niti sitnosti, niti žrtev, ki jih vsakeletna nabira družbenikov neogibljivo naklada. Te zasluge naše duhovščine boče jasno pričal imenik družbinega Koledarčka; za danes pa naj v dokaz omenimo le-to: Milostljivi poreški biskup g. J. Dobrila so s prijaznim lastno-ročnim dopisom poslali 93 po svojej škofiji nabranih udov; preč. g. prošt v Ptujju Dr. J. Vošnjak so nabrali po Ptujski dekaniji okoli 500 družbenikov; ravno tako preč. gospod dekan v Gradu, Šimen Peharc, po Radoliški dekaniji; č. g. župnik v Blokah Janez Kaplenek so šteli lani 30 udov, letos so nabrali edino v svoji fari 74 in med timi 2 nova dosmrtna družnika; č. g. kaplan J. Jan. so poslali iz fare Skale nad 100 udov.

Slava takim rodoljubom!

Sestavljanje obširnega imenika, ki bo obsegal nad 16.000 udov, prizadeva veliko dela, truda in časa; zato prosimo čč. gg. poverjenike, ki do zdaj še niso poslali imenika, naj se blagovoljno podvzajo ter prej ko je mogoče pošljejo tiste družbenike, ki so se do zdaj oglasili.

Presvitli cesar in Matica slovenska. Novice pišejo: „Iz Dunaja nam je došel v pondeljek telegram, ki nam je naznanil veselo novico, da so dopoldne tega dne gosp. dr. Costa, predsednik Matice in odbornika gospoda grof Barbo in Luka Svetec v imenu Maticinega odbora se poklonili Njegovemu Veličanstvu, ter mu izročili vse knjige (18), ki jih je dozdej Matica na svitlo dala. Presv. Cesar je jako prijazno sprejel knjige in pohvalil delovanje našega društva, ter obljubiti blagovolil darilo koristnim namerom Maticinim. Radostni so zapustili poslanci cesarjevo palačo in radostni bodo naši prijatelji čitali to novico.“

Knezoškof Ljubljanski je naznanil na višem mestu svoj sklep, da se odpove škofijstvu.

Soča je ime novemu slovenskemu političnemu časopisu, ki je začel izhajati 1. t. m. v Gorici. Kakor se razvidi iz prvega lista, boče se krepko poganjal za pravice Slovencev sploh, posebno pa za pravice goriskih Slovencev. Vrednik mu je g. Viktor Dolenc. Izhajal bo vsaki mesec dvakrat in velja za celo leto in sicer za Sočine družnike 2 gld., za druge 2 gld. 50 kr.

Oglasnik.

Dohodki za Janežičevo ustanovitev.

	gold.	kr.
Precesek iz 4. lista	1089	5
Nadalje je bilo poslano:		
450. F. Kočevar, činovnik kr. hrov. slav. računovodstva	5	—
451. Mariborski gimnazijalci 4. razreda	3	—
452. M. Debelak, katehet v Trstu	1	—
453. M. Valenčak, c. kr. profesor v Gorici	3	—
454. A. Kesnar, kaplan v Grabštanju	1	—
455. Avg. Skočir, duh. pomočnik v Umagi	1	—
456. Mohorjevi družniki v Zagorji	—	45
457. " " v Knežaku	—	30
458. " " na Reberci	1	—
459. Iz Planine je bilo poslano	—	20
460. J. Likar, kaplan v Boycu	—	70
461. Čč. gg. bogoslovci v Mariboru	2	50
462. P. Kojc, knezoškofijski sluga	—	40
163. L. Vošnjak, kaplan v Šmihelu	1	—
vkup	1109	60

V Celovcu 6. aprila 1871

Odbor.

Dohodki družbe sv. Mohora l. 1871.

	gold.	kr.
č. novi dosmrtni udje:		
360 Virant Janez, duhovni pomočnik v Trnovem	15	—
361 Tomšič Jožefa, posestnica v Kosezah	15	—
362 Kunstelj France, kaplan v Šmariji	15	—
363 Novak Janez, duhovni pomočnik v Mošnjah	15	—
364 Kristofoli Jožefa, kmečka hči v Biljani (I. pol.)	7	50
365 Lah Janez, farovski sluga v Blokah	15	—
366 Kraševic, posestnik v Blokah	15	—
č. letni udje:		
A. Merkuš, kaplan v Št. Petru	38	—
V. Mandelc, c. kr. profesor v Karlovcu	11	—
A. Osana, duhoven v Zagorju	29	10
J. Novak, dekan v Kočevju	19	—
J. Virant, kaplan v Ternovem	73	—
V. Plemel, farni predstojnik na Koroški Beli	16	30
Š. Muden, župnik v Svinčnici	11	—
J. Parapat, kaplan v Podbrezju	21	—
P. Žuvičič, kanonik na Trsatu	19	50
M. Brolih, dekan v Šmariji	150	—
D. Groblik, župnik v Belihvodah	14	—
V. Vlah, župnik v Kastvi	41	—
F. Rath, župnik v Frajhamu	46	50
S. Peharc, dekan v Gradu	502	10
J. Tutek, dekan pri sv. Lenartu na gor.	275	—
M. Koršič, dekan na Kviškem	136	—
M. Bračko, kaplan v Rušah	92	50
F. Vihar, kaplan v Svetinjah	36	—
O. Gratus Pfeifer, c. k. profesor v Paznu	28	—
M. Smolej, kaplan v Dobropoljah	34	—
P. Režek, kaplan na Krki	34	—
Fr. Rup, farni oskrbnik v Gorjah	7	—
J. Kaplenek, župnik na Blokah	74	60
Fr. Stupica, duhovni pomočnik v Polhovem gradu	38	—
M. Freljih, župnik v Lašičah	40	—
Fl. Zalokar, kurat v Lokvi	16	—
L. Bergant, duhovni pomočnik v Radečah	50	—
J. Bosina, dekan v Kozjem	179	50
Drag. Fabris, dekan v Buzetu	13	—
A. Jekše, dekan v Kobaridu	121	90
V. Rebernik, tergovec v Šmihelu	28	—
Fr. Rihar, župnik v Hotederšici	13	15
L. Tajčman, komendantor na Reberci	18	—
S. Bauer, kaplan v Gradiščah	37	—
Bl. Artelj, župnik v Kranjskigori	35	—
J. Gomilšak, kaplan v Radgoni	20	—
Fr. Juvancič, dekan pri Novicerkvi	210	—
M. Kulavic, fajmošter v Št. Vidu	148	90
J. Rozman, dekan v Trebnjem	171	30
A. Lenasi, kaplan v Logatcu	34	66
Č. č. gg. J. Pribovič 1 gld. 20 kr., br. Avg. Glašič 1 gld., J. Krasnik 1 gld., J. Resman 1 gld., J. Cencič 2 gld. 10 kr., M. Pugelj 1 gld. 15 kr., A. Vančina 1 gld., J. Miklav 1 gld., J. Suhlič 1 gld., Fr. Mak 1 gld., Avg. Skočir 1 gld., J. Cvitko 1 gld. 70 kr., o. R. Oblak 2 gld., L. Jemc 1 gld., Fr. Jarc 3 gld., J. Milič 1 gld., M. Zdolšek 1 gld., J. Tomašič 1 gld., Fr. Jeršič 2 gld., o. R. Vagaja 2 gld., Šos M. 1 gld., P. Gostenčnik 2 gld., Št. Bizjak 2 gld., M. Bračko 1 gld., A. Zmerzlikar 1 gld., V. Kapun 1 gld., J. Zarnik 1 gld., G. Krulec 1 gld.	37	15
Vkup	3015	gld. 66

Kurzi na Dunaji 6. aprila 1871

Kreditne akcije 275 gld. 80 kr. Nadavek na srebro 122 gld. 75 kr.
Národno posojilo 68 " 35 " Napoleondori . . . 9 " 98 1/2

Dopisovalnica.

Družbe sv. Mohora. V. M. v. Karl. Drugi del t. j. četveronoge živali, je že čisto pošel, prvega in tretjega dela Erjavčevih živali imamo še mnogo. — Vekoslav VI. v Kast. I. in II. snopiča življenja svetnikov dobite, kolikor jih želite. — M. Fr. v Laš. Bukve se bodo o svojem času poslale po pošti, kakor želite. — M. Sm. v D. P. Vaš spis „irh. hlacé“ je v letošnjih Večernicah ponatisnen.

Besednikova. J. D. v T. Za lansko leto nam je bila čitalnica na dolgu 1 gld. 30 kr., ostane tedaj od poslanega denarja 20 kr. za tekoče leto. — Fr. R. v G. Rokopisa „moje ječe“ nismo mogli najti. — J. Ž. v B. O vašem društvu prihodnjic.